

ЕВРОПСКА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА ВЛАСТИ

У Србији ће ускоро бити одржани локални и покрајински, а могуће је и парламентарни избори, али поново је пропуштена прилика да се, пре њих, Србија суштински регионализује и децентрализује. У време када су деметрополизација и полицентрични развој главни принципи на којима почивају савремене европске државе, Србија остаје централизована, сабијена у политичке, економске, финансијске, културне, медијске и свеколике монополе у центру Београда.

У Србији не постоји ниједан функционални регион, а број општина је непромењен већ пет деценија. Више од две трећине државне територије Србије, по критеријумима Европске уније, сматра се неразвијеним и сиромашним. У овим крајевима нити се гради, нити се запошљава, нити се повећава број становника. Напротив, нестају читава села и општине. Посебно забрињава што се то догађа у крајевима дуж државне границе. Србија сваке године изгуби око шездесет хиљада становника, пошто се тридест хиљада људи исели у иностранство, а исто толико више умре, него што се роди. У заборављеној и скоро опустелој Србији (нарочито у Борском, Зајечарском, Нишавском, Јабланичком, Пчињском, Пиротском и Топличком округу) није изграђено ништа значајно више од четири деценије. Још у доба Краљевине Југославије, тек подсећања ради, на подручју Лесковца постојало је тридесетак општина, а овај град је због бројних текстилних фабрика био прозван „српски Манчестер“. Данас Лесковац има статус града са 144 насеља и ниједном општином. Градоначелник за време свог мандата не може ни да запамти имена

свих места, а да не говоримо о томе да их посети и реши комуналне проблеме њихових становника.

Насупрот Србији, у којој општина просечно обухвата 49 хиљада становника, у Словенији, која има око два милиона становника, постоји 210 општина - једна општина на девет хиљада становника. У малој словеначкој општини Подчетртек, примера ради, у општинској администрацији запослено је само троје људи. Ни председник општине не прима пуну плату, јер ради као машиновођа електро и дизел локомотива. То, међутим, није сметало овој комуни, са око три хиљаде становника, да пре две године буде званично проглашена најлепшим малим местом у Европској унији, као и да из фондова ЕУ добије милионе евра за реконструкцију путева, изградњу спортске хале, бицикличких стаза, канализационих система, доградњу водоводних система и обнову школа.

У суседној Хрватској има 20 жупанија, 128 градова и 428 општина. Мађарска је, такође, административно подељена на 20 жупанија и преко три хиљаде јединица локалне самоуправе. Шпанија има 17 региона, 50 округа и близу 10.000 општина, а Француска има 22 региона, 101 департман и скоро 40.000 општина.

Искуства ових земаља показала су да се регионализацијом и стварањем већег броја мањих општина могу обезбедити следећи ефекти: останак становништва у мањим местима и на селу, смањивање разлика у степену развоја појединих делова државе, рационалније и транспарентније трошење буџетских средстава, веће улагање у

изградњу објеката инфраструктуре и смањивање корупције и злоупотреба власти.

Ни у савременом свету регулаторна улога државе није спорна. Међутим, децентрализација и полицентрични развој услов су свих услова да се обнове становништво и опустошени крајеви Србије. Нове општине требало би основати тамо где то потребе људи налажу, јер не служе људи општинама, него општине служе људима. Те нове и мале комуне неће бити никакав додатни намет за њихове становнике. Не може бити да било која нова општина неће моћи да издржава своју управу, и то само новцем који и данас дају за издржавање од њих удаљених функционера и чиновника. Напротив. Од своје имовине, пореза, такси и прихода од приватизације свака нова и мала општина моћи ће, веома брзо, да финансира многе своје развојне потребе.

Када се распламсају развојне могућности наших, данас умирућих, села и варошица и предузимљивост људи, цела Србија ће кренути у напредак и биолошки опоравак нације.